

Kontrolní test:

1. Co je to věta?

Větná syntax č. představuje uspořádaný soubor **větných vzorců**, které popisují ZVS, větný vzorec má 2 složky (gramatickou a sémantickou).

Věta je jednotka syntaxe, která má určitou formálně gramatickou (morfosyntaktickou strukturu) a sémantickou strukturu. My ovšem rozlišujeme pojmy věta a výpověď.

Ten pojem věta je reprezentován GVV, který představuje (ukazuje) tu formálně gramatickou strukturu (vzorec s abstraktními symboly) = S1 – VF – S4

2. Co je to výpověď?

Viz

<https://www.czechency.org/slovník/V%C4%9ATA%20%C3%97%20V%C3%9DPOV%C4%9A%C4%8E>

Věta je v určité komunikační situaci realizována jako výpověď tím, že doplníme konkrétní lexikální obsah. Je to tedy konkrétní realizace GVV = *Můj bratr včera rozbil okno.*

3. Co je to valence?

Valence znamená počet a povahu míst/pozic, které na sebe sloveso (popř. slovo jiného slovního druhu) váže (jako pozice obligatorní n. potenciální).

4. Co je to GVV?

Gramatický větný vzorec (GVV) je formálně gramatická složka větného vzorce.

5. Co je to SVV?

Složka sémantická.

6. Co je to KVV:

Je korelací těchto dvou (GVV a SVV). Jakýkoli KVV nějak lexikálně obsazený představuje *základovou větnou strukturu*.

S1 – VF – S4

Ag – Actio – Pat

7. Popište KVV u této výpovědi:

Karel píše dopis.

S1 – VF – S4

Agens – Actio – Patiens

8. Podle následujících GVV vytvořte výpovědi:

a) Snom – VF – Sdat

*Děti věří rodičům.
Jakub důvěřuje Miladě.*

b) VF

Pršelo.

c) Snom – VF – Sacc

Petr píše dopis.

d) Snom – VF – ADV

*Jakub se chová zdvořile.
Dítě vypadá zklamaně.*

9. Mají tyto struktury stejný GVV, a tedy stejnou vnitřní stavbu?

Jan napsal dopis.

Napsal Jan dopis?

Dopis napsal Jan.

10. Určete, která slovesa jsou bezvalenční a jedná se tedy o bezpodmětné struktury (podtrhněte je):

*Vstávám.
Rozpršelo se.
Je deštivo.
Hoří.*

11. Jaké větné členy tato věta obsahuje (vyberte z pojmů *obligatorní, fakultativní a potenciální*): *Včera navečer se v celém kraji hustě rozpršelo.*

12. V následující větě podtrhněte větné členy fakultativní:

*Náš dlouholetý kamarád Jiří ztratil **včera večer** klíče **od domu**.*

*Na **hřišti** se děti **občas** chovají **rozpustile**.*

13. Doplněte do formulací A) až C) chybějící slovo nebo slova:

A) Věty, tedy jejich stránku, lze zaznamenávat gramatickými větnými vzorci.

Nabídka k A):

Aa) sémantickou; Ab) pragmatickou; Ac) **formálně gramatickou**; Ad) modální.

B) Používají se v nich abstraktní symboly značící jednotlivé nezbytné součásti větné struktury. Vychází se od jejího organizačního centra, jímž je určitý tvar (zkráceně VF).

Nabídka k B):

Ba) grafický; Bb) slovní; Bc) valenční; Bd) **slovesný**.

C) Nutná doplnění se také nazývají komponenty a jejich počet i formální podoba jsou dány valencí plnovýznamového slovesa, které je ve výpovědi použito, proto se jim říká levovalenční a pravovalenční.

Nabídka k C):

Ca) **konstitutivní**; Cb) abstraktní; Cc) komunikační; Cd) větné.